

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Kommunformer och starka landsbygdskommuner som garant för den lokala identiteten – professor Katajamäki
- Jordbrukarnas upplevelse av näringens omvälvning granskas i doktorsavhandling
- ”Att göra mer med mindre resurser är kommunernas största utmaning i framtiden” – Kommunförbundets nya VD
- Hur passar nya KOKO-programmet in i djungeln av regionutvecklingsprogram? – läs senaste nummer av *Liiteri*
- Opartiskt, partiskt och personligt – landsbygdsutvecklare Backa recenserar professor Uusitalos bok om politikområden
- Läs även detta: **Blivande prinsen Daniel Westling toppar ”Årets lantis”-lista i Sverige* **Fortsatt bidrag för bybutiker i glesbygd* **LiljeNET drar bredband i Liljendal på talko* **FÖSS söker sekreterare* **Landsbygdsutvecklingsåret 2009 – axplock ur Nyhetsbrevet*

Cit: **”Vi räknar med att vindkraften kommer att tillföra landsbygdsekonomin 330-340 miljoner euro genom Sveriges placeringsmål till år 2020.”**

Lantbrukarnas Riksförbunds (LRF:s) vindkraftsansvarige Ulf Jobacker. LRF tog tag i frågan vad gäller lokala konflikter i samband med att vindkraft blev allt vanligare för några år sedan i Sverige. Nu har flera strategier utvecklats för att minska konflikterna och samtidigt göra vindkraften lönsam även för lokalbefolkningen (Vasabladet 4.1.2010).

”Elproduktionen borde vara decentraliserad. Annars är den sårbar. Men här i landet har man för sig att allt gällande energipolitik måste vara stort. Det är storbolagens agenda och tills vidare har de politikerna med sig.”

Lars-Erik Östman, en av eldsjälarna när vindkraftssatsningen i Larsmo började diskuteras på 1990-talet. Nu äger man sin egen resurs, vinden som blåser. En sjundedel av den el kommuninvånarna i Larsmo använder, produceras med vindkraft från det enda vindkraftverket på 1 megawatt i kommunen (Vasabladet 24.12.2009).

”Det bedrövliga är att man tycks totalt sakna förståelse för vad det betyder att bli påtvingad en förordning som tvingar en fastighetsägare att lägga ut en massa pengar på nytt avloppssystem utan möjlighet att, i de flesta fall, få något som helst bidrag.”

Korsholms- och petsmobon Fjalar Möuts om Lauri Tarastis arbetsgrupps förslag till hur man skall få fart på arbetet med avloppshanteringen i glesbygden (Vasabladet

22.12.2009).

KOMMUNFORMER OCH STARKA LANDSBYGDSKOMMUNER SOM GARANT FÖR DEN LOKALA IDENTITETEN – PROFESSOR KATAJAMÄKI

Kommun- och servicestrukturreformen (KSSR) strävar efter att knippa ihop städer och utbredda landsbygdsområden till nya storkommuner, vilket betyder att starka landsbygdsområden kommer att bli delar i helheter som styrs från stadscentrum någonstans långt bort. Kommunalval skulle inte garantera dessa landsbygdsområden någon stark representation i storkommunernas beslutande organ. Storkommunernas ledande tjänstemän och politiker känner i regel endast ytligt till de omständigheter som råder på landsbygden, och trots god vilja kan beslut fattas som försvagar landsbygdsområdena. Den nuvarande iveren att slå ihop ett stort antal landsbygdskommuner med städer, ser ut att ha gått över styr och därmed skada den traditionella småskalighetens, närhetens och trygghetens geografi i landsbygden. Ur medborgarnas synvinkel kunde det vara nyttigt att gå in för starka landsbygdskommuner med ett invånarantal på 15 000-20 000 personer. Större landsbygdskommuner skulle skapa förutsättning för kärnlandsbygden att utvecklas. Starka landsbygdskommuner kunde samarbeta med städer utgående från egna förutsättningar och inte som nu, där små kommuner skuffas hit och dit. De starka landsbygdskommunerna skulle ha en starkare position i förhandlingar med städer, men även i förhandlingar om sammanslagningar mellan landsbygd och stad. *”Starka landsbygdskommuner skulle vara en garant för att den lokala identiteten förblir intakt och egna traditioner inte skulle urvattnas vid samgång med städer.”* Det är även dags att kommunformerna omdefinieras. En hybrid mellan stad och landsbygd behöver en ny benämning. Begreppet köping, som användes fram till 1970-talet i vårt land, kunde tas i bruk igen för de kommuner som består av stadskärna omgiven av stora landsbygdsområden. Alternativ till köping kunde också vara landsbygdsstad, medan begreppet stad endast skulle tillämpas på tillräckligt stora och tätbyggda kommuner. Man kunde även ta i bruk begreppet landsbygdskommun, vilket skulle användas för större och mindre kommuner på landsbygden. Här skulle också de nuvarande kvasistädernas ökenvandring ta slut – de som utnyttjat luckan i lagstiftningen och utropat sig till städer, trots att de i verkligheten är landsbygdskommuner. I slutändan skulle man ha tre tydliga kommunformer: *riktiga städer, köpingar eller landsbygdsstäder* som står för kommunsammanslagning mellan stad och många landsbygdskommuner, samt *starka och självständiga landsbygdskommuner*. Statistiskt kunde man lätt göra indelningen på basis av t.ex. graden av tätort, förhållandet mellan befolkning boende på kommunens centralort och i andra delar av kommunen, samt på basis av befolkningstäthet. *Uppgifterna är hämtade ur en artikel i Vasabladet (20.12.2009), vilken skrivits av professorn i regionalvetenskap vid Vasa universitet, Hannu Katajamäki, som tillika är landsbygdsprofessor.*

JORDBRUKARNAS UPPLEVELSE AV NÄRINGENS OMVÄLVNING GRANSKAS I DOKTORSAVHANDLING

I ett historiskt perspektiv har jordbruket och jordbrukarna en viktig roll när det gäller livsmedelsproduktionen och bevarande av landsbygden i Finland. Moderniseringen har medfört förändringar för jordbrukarkåren, särskilt i och med anslutningen till Europeiska unionen. Förändringsprocessen har stor inverkan på jordbrukarnas livskoncept, vars huvudkomponenter är hanterbarhet, förtroende, begriplighet, meningsfullhet, emancipation, livskontroll, livsstil, självbestämmande, livsplan och identitet. Med hjälp av livskonceptet har Lorenz Uthardt i sin avhandling, *Jordbrukaren mellan tradition och förnyelse – en studie av syd- och västfinländska jordbrukare i EU-Finland*, beskrivit jordbrukarnas situation och

problemområden. I avhandlingen görs en historisk tillbakablick på de processer som lett till det jordbruk som i dag bedrivs i vårt land. Den empiriska undersökningen består av intervjuer med jordbrukare i olika åldrar i Österbotten, Åboland och Nyland. Men även utländska jordbrukare och experter har intervjuats för att återspegla det globala jordbrukets inflytande och samtidigt vilka diskussioner som är aktuella internationellt. Resultatet av undersökningen visar att jordbrukarna är beroende av olika expertsystem och att de ofta inte känner sig jämställda med andra yrkesgrupper. Identiteten som jordbrukare är genomgående stark. Man har en positiv inställning till sin livskontroll, trots att man upplever problem med förståelse och begriplighet i sin näring. För att få unga människor i framtiden att välja jordbrukarbanan, måste förhållandet mellan samhället och jordbrukarkåren förbättras, liksom långsiktigheten i den bedrivna jordbrukspolitiken. Disputationen ägde rum 19.12.2009 vid Åbo Akademi i Vasa. *Mer om Lorenz Uthardt och hans disputation finns under webbadressen <http://www.abo.fi/public/News/Item/item/2445>. En artikel om doktorsdisputationen ingick även bl.a. i Vasabladet 18.12.2009.*

”ATT GÖRA MER MED MINDRE RESURSER ÄR KOMMUNERNAS STÖRSTA UTMANING I FRAMTIDEN” – KOMMUNFÖRBUNDETS NYA VD

Kommunförbundets nya VD Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma förutspår att efter nästa kommunalval 2012 börjar antalet kommuner på en tvåa. Finland har nu 348 kommuner. Hur det ser ut om tio år beror, enligt Mäki-Lohiluoma, på vilka uppgifter kommunerna skall sköta och vilka som sköts regionalt i t.ex. sjukvårdsdistrikten och landskapen. Nästa regering gör det valet. Största utmaningen för kommunerna i framtiden är att göra mer med mindre resurser. Den ekonomiska situationen är svår samtidigt som servicebehovet och utgifterna ökar i takt med att befolkningen blir äldre. *”Varje år kommer kostnaderna att öka med 30-70 euro per kommuninvånare bara för att befolkningen åldras”*, menar Mäki-Lohiluoma som tillträdde tjänsten som ny VD för Kommunförbundet den 1 januari. Det behövs då även fler kommunalt anställda, vilka nu är 430 000. Förblir servicen på samma nivå, behövs ytterligare 140 000-200 000 nya anställda. Enligt Mäki-Lohiluoma måste tyngdpunkten i servicen flyttas till äldrevården. I fråga om Vasaregionen menar han, att regionen måste vara en helhet som drar åt samma håll för att kunna konkurrera med andra områden. Om lösningen är kommunsammanslagning, måste kommunerna själva bestämma. De måste kunna samla sina resurser, så att området har dragningskraft längre bort än närkommunerna. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Annika Wilms, i Österbottens Tidning 3.1 och i Vasabladet 4.1.*

HUR PASSAR NYA KOKO-PROGRAMMET IN I DJUNGELN AV REGIONUTVECKLINGSPROGRAM? – LÄS SENASTE NUMMER AV LIITERI

Ett nytt KOKO-program, ett regionalt kohesions- och konkurrenskraftsprogram, startar i början av detta år med målet att förbättra regionernas konkurrenskraft och att utjämna skillnaderna mellan dem. Hur passar då det nya programmet in i djungeln av regionutvecklingsprogram? Med KOKO finansieras främst utvecklandet av verksamhetsmodeller: nya samarbetsformer mellan de aktörer som deltar i regionens utveckling, utbyte av information och erfarenheter, koordination av utvecklingsarbetet, samt inledande av nya processer. KOKO startas för tillfället i 52 av statsrådet utsedda programregioner, där varje region har skräddarsytt ett program på basis av dess egna utgångspunkter och möjligheter. I regionernas program påverkas också utvecklingen av näringslivet, företagsamheten och arbetet på landsbygden. Även landsbygdens attraktivitet och starka sidor är på tapeten. Tack vare KOKO samlas olika regioner vid samma bord (de nuvarande Regionalcenterprogrammet (AKO), Regionala landsbygdsprogrammet (AMO) och Skärgårdsprogrammet sammanslås till en ny enhet), vilket skapar, förutom nya möjligheter,

också nya utmaningar när det gäller att etablera nya samarbetsformer. Genom att överskrida de gamla programgränserna, ges utrymme för innovativa projekt, där man genom att förena landsbygdens och städernas starka sidor skapar en utveckling som är till nytta för hela regionen. Ungefär en tredjedel av programregionerna består endast av landsbygd. Förutom huvudstadsregionen innefattar resten av programregionerna både tätbefolkade områden och landsbygdsområden. Aktionsgrupper har deltagit i utarbetandet av programmet på ca hälften av KOKO-områdena. I KOKO startas sex nationella temanätverk på basis av intresset inom regionen. För innovationer och kunnande, kreativa branscher och välfärdsnätverk fortsätter arbetet som redan har påbörjats i Regionalcenterprogrammet. Nu kan även landsbygdsregionerna delta i nätverkens arbete och dra sitt eget strå till stacken för att utveckla dessa. Tre nya nätverk fokuserar på frågor som rör internationalisering (tyngdpunkt Ryssland) – turism, markanvändning, boende och trafik (MAL-nätverket). Förutom dessa har man börjat bygga en nätverksmässig verksamhetsmodell för regioner som i framtiden hårdast drabbas av problem som orsakas av att invånarna blir allt äldre, vilket gäller speciellt många landsbygdsregioner. KOKO satsar särskilt på nätverksarbete inom regionerna, som särskilt landsbygdsregionerna drar nytta av detta. Förutom det här ämnet, KOKO sammanför regionutvecklarna, tas bl.a. följande upp i december månads *Liiteri – Nyheter från en levande landsbygd*:

- Redogörelsen är en process
- Seminariet Maaseudun Paras: sektorgränserna måste sprängas
- Landsbygdens företagsstöd stöder tillväxten på Årets lantgård
- Arbetsgruppen för minskad byråkrati färdig med sitt arbete
- Nya landsomfattande landsbygdsprojekt fungerar som acceleratörer
- Närmat, kommunal matservice och framgångshistorier från livsmedelsbranschen i norra Savolax

Nyhetsbrevet (December 2009, 04/09) kan läsas på jord- och skogsbruksministeriets hemsida under webbadress http://mmm.multiedition.fi/liiteri/uutiskirje/liiterit/4_2009/se/index.php.

OPARTISKT, PARTISKT OCH PERSONLIGT – LANDSBYGDSUTVECKLARE BACKA RECENSERAR PROFESSOR UUSITALOS BOK OM POLITIKOMRÅDEN

"Regionalpolitiken, landsbygdspolitiken och lantbrukspolitiken har ingenting att göra med varandra!", så enkelt och smått ironiskt sammanfattar generalsekreteraren för Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) professor Eero Uusitalo själv sin bok, *Maaseutu - väliinputoajasta vastuunkantajaksi. Maaseutupoliitikan itsenäistyminen alue- ja maatalouspolitiikan puristuksessa* med Ruralia-institutet vid Helsingfors universitet som utgivare. Boken på över 300 sidor från i fjol sammanfattar, jämför och kritiserar landsbygds-, lantbruks- och regionalpolitiken under 30 år. Uusitalo gör i det avslutande kapitlet en enkel sammanfattning, som motiverar hans beskrivning ovan. I början av den 30-åriga perioden som Uusitalo beskriver, var regionalpolitiken viktig för landsbygdsutvecklingen. Uppbyggnaden av välfärdssamhället innebar en utveckling av den kommunala servicen, vilket gynnade landsbygden. Men efter det har regionalpolitiken tenderat att mest intressera sig för städernas utveckling, då man har utgått från att regionen utvecklas bäst genom att satsa på städer och centra. Den omkringliggande landsbygden får sitt genom den s.k. lokomotiveffekten, enligt regionalpolitikens syn på saken. Så länge jordbruket hade en dominerande roll på landsbygden och familje- och småbruket var modellen, gynnade även lantbrukspolitiken klart landsbygden. Men med tiden har lantbrukspolitiken blivit mera inriktad på själva näringen med större och effektivare enheter som prioriterats. Detta i sin tur har minskat arbetsplatserna, vilket inte har varit positivt för landsbygden. Detta har lämnat ett vakuum – regional- och lantbrukspolitik har inte längre tagit hand om en alltmer diversifierad

landsbygd. Därför har landsbygdspolitiken haft en social beställning. Den har funnit sin roll och utvecklats till ett starkt politikprogram med mål som avviker från både regionalpolitikens och lantbrukspolitikens mål. Största delen av Uusitalos bok handlar om landsbygdspolitik. Han går igenom, refererar och kommenterar alla officiella landsbygdspolitiska program och strategiska beslut som tagits under de senaste 30 åren. Det är en bra sammanfattning av den brokiga mängd av dokument som statsmakten producerat under tre decennier. Utöver det här jämför Uusitalo de olika programmen med varandra. Olika tendenser träder fram och man kan värdera pappren på basen av att de relateras till varandra. Parallellt med genomgången av programmen presenterar han även olika utvärderingar och forskning kring programmen. Men Uusitalo nöjer sig inte med en opartisk beskrivning, utan han utgår hela tiden i sitt resonemang från landsbygdens bästa och kritiserar beslut som varit ofördelaktiga för landsbygden. Eero Uusitalo är definitivt partisk, han tar ställning för landsbygden. I beskrivningen av Leader-programmen går han djupare in i processerna och anlägger också mer ideologiska aspekter på t.ex. trekvotsprincipen och nerifrån-upp strategin. Bilden man får av landsbygdspolitikens utveckling, är att det ofta varit en svår och tung process, men att den ändå sakta men säkert gått framåt genom kamp och hårt arbete. *Landsbygdsutvecklare Peter Backas recension av Eero Uusitalos bok ingick i Vasabladet 19.12.2009.*

LÄS ÄVEN DETTA

Blivande prinsen Daniel Westling toppar "Årets lantis"-lista i Sverige

Daniel Westling är inte bara blivande prins och hertig av Västergötland, utan kan från och med 28.12.2009 titulera sig "Årets hetaste lantis". Det är tidningen Land, som för andra året korar de 100 hetaste lantisarna från året som gick. I topp hamnar den kungliga friskvårdsentreprenören från Ockelbo. Enligt tidningen Land handlar det om personer som låtit tala om sig på ett eller annat sätt under året. Man har scannat av lokaltidningar och webbsidor och hittat en mängd intressanta personer. Lands motivering till utmärkelsen lyder: *"Victoria sa JA och Daniel Westling fick kronprinsessan och hela hertigdömet Västergötland. Men framförallt gjorde han orten Ockelbo kungligt känd på världskartan"*. På den 100 namn långa listan skriver tidningen så här om nummer ett: Han *"vann kronprinsessan och halva kungariket (näja) och svingade sig slutgiltigt upp från gymmet till de riktigt fina salongerna"*. Bland de tio främsta finns även Lotta Engberg, fjärde, som tillsammans med TV4 utmanade Allsång på Skansen, samt Irene Frank och de andra i Hanebo Framtid, nionde, som blev Årets utvecklingsgrupp. *Hela listan med lantisarna finns bl.a. på Riksorganisationen Hela Sverige ska levas hemsida under adressen <http://www.helasverige.se/kansli/nyheter/visa-nyhet/blog/1/514/2/>. Se även adressen <http://gd.se/nyheter/ockelbo/1.1681826>.*

Fortsatt bidrag för bybutiker i glesbygd

Regeringen beslutade i december (17.12.2009) att investeringsstödet till bybutiker i glesbygden fortsätter ända till slutet av år 2014. Bidraget utgör högst 40 procent av investeringsutgifterna för bybutiker, vars yta är mindre än 400 kvadratmeter och vars årliga försäljning av dagligvaror är högst två miljoner euro. Regeringen utvidgade även försöket med bidrag till privatföretagare i ekonomiska regionen i Salo och i Kaskö stad, vilka utsetts till områden med plötslig strukturomvandling. *Uppgifterna har bl.a. ingått i Österbottens Tidning (från 18.12.2009).*

LiljeNET drar bredband i Liljendal på talko

Fiberandelslaget LiljeNET är i full gång med att installera fiberkablar för bredband runt om i kommunen Liljendal, och även över gränsen till kommunerna Pernå och Mörskom, helt med talkokrafter. Bengt Wahlroos, som är en av de 140 medlemmarna i fiberandelslaget, tror att

om liljendalborna hade väntat på bidrag från stat och kommun för ett bredbandsnät, hade de kanske fått vänta fem, tio år. *Uppgifterna (från 28.12.2009) är från YLE:s Internytt och finns under adressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=173904>. Hemsidan för LiljeNET finns under adressen <http://www.liljenet.fi/index.html>.*

FÖSS söker sekreterare

Sekreteraren för Finlands öar rf – Suomen saaret ry (FÖSS) Kristin Mattsson har fått ett nytt arbete utanför FÖSS och kommer att avgå som sekreterare på nästa årsmöte i mars. FÖSS söker därför efter en efterträdare, kanske någon som även kunde arbeta med projekt inom föreningen. Det finns goda möjligheter att ansöka om och leda projekt i framtiden. Medlemmar eller intresserade som vill jobba för skärgården, ombedes ta kontakt med sekreteraren Kristin Mattsson eller ordföranden Pirjo Hoffström, <http://www.foss.fi/finlands-oar/kontakta-oss/>. *Uppgifterna ingår i nyhetsbrevet (6/2009), <http://www.foss.fi/finlands-oar/meddelanden/2009-12-28/>, från FÖSS, i vilket man även kan läsa om en träff med unga i Österbotten, samt finlandssvenska landsbygdsaktörer som träffades för andra gången under 2009 i Tammerfors.*

Landsbygdsutvecklingsåret 2009 – axplock ur Nyhetsbrevet

Svensk Byaservice Nyhetsbrev inom landsbygdsutveckling utkom i fjol med 44 nummer. Den finska versionen, *Maaseudun kehittäminen Uutiskirje*, hade fem nummer. Som bilaga medföljer här ett urval av händelser under året som vi skrivit om i Nyhetsbrevet.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
